

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea *Codului penal nr. 985/2002* (combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege pentru modificarea *Codului penal* a fost elaborat în vederea alinierii cadrului normativ național la acquis-ul Uniunii Europene, orientat spre combaterea fraudelor și altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene. Astfel, prin proiect se propune transpunerea în legislația națională a Directivei (UE)2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept penal.

Protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene constituie o preocupare majoră, atât a instituțiilor comunitare, cât și a autorităților naționale. Or, instituirea unui cadru normativ consolidat în partea ce ține de combaterea conduitei frauduloase cu impact asupra veniturilor, cheltuielilor și activelor ce formează bugetul general al Uniunii Europene, reprezintă o verigă deosebit de importantă în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană (în continuare – Uniunea).

În acest context, se impune asigurarea unei protecții eficiente a intereselor financiare ale Uniunii prin prisma măsurilor de drept penal, cu aplicarea unor sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive. Prin urmare, se urmărește incumbarea unui efect descurajant tuturor formelor de fraudă care ar atenta la interesele financiare ale Uniunii.

Ținem să precizăm că bugetul Uniunii poate fi afectat în mod negativ de anumite conduite ale persoanei căreia i se încredințează gestionarea de fonduri sau de active, indiferent dacă aceasta este responsabilă în mod direct sau acționează într-o funcție de supraveghere, iar tipurile de comportament urmăresc fie delapidarea unor fonduri sau active, fie obținerea frauduloasă a mijloacelor din fondurile externe, sau utilizarea acestora contrar scopului preconizat, și prin aceasta interesele financiare ale Uniunii

sunt prejudiciate. Astfel, proiectul de lege urmărește fortificarea cadrului normativ pe partea acelor componente de infracțiune care incriminează aceste comportamente.

Luând în considerare importanța și impactul mijloacelor financiare ale Uniunii asupra dezvoltării social-economice a Republicii Moldova, implicit din perspectiva relațiilor sociale care trebuie protejate, o atenție sporită urmează a fi acordată fundamentării instrumentelor de drept penal pentru a preveni și combate fraudele ce prejudiciază interesele financiare ale Uniunii.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege are ca scop armonizarea legislației penale la prevederile Directivei (UE)2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prin mijloace de drept penal inclusiv și în contextul obținerii de către Republica Moldova a statutului de țară candidată pentru aderarea la UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pornind de la această stare de lucruri, dar și în vederea îmbunătățirii cadrului legal existent se propune modificarea normelor din Codul penal. Prin urmare, efectuând o analiză comprehensivă a normelor de drept penal, s-a constatat faptul că Codul penal deja consfințește un set minim de norme de incriminare care fac obiectul Directivei și care urmează a fi ajustate prin prisma acelor standarde pe care le impune Uniunea Europeană.

Astfel, principalele prevederi ale proiectului de lege vizează următoarele aspecte:

- Art. 240 din Codul penal incriminează utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau din fondurile externe, dacă aceasta nu constituie o însușire. În sensul art. 126¹ din Codul penal, noțiunea de mijloace din fondurile externe cuprinde conceptul de resurse ale bugetului Uniunii Europene, astfel încât modalitățile normative de fraudă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. a) pct. (iii), art. 3 alin. (2) lit. b) pct. (iii) și art. 3 alin. (2) lit. c) pct. (iii) din Directivă sunt acoperite de norma deja existentă prevăzută la art. 240 din Codul penal. În acest sens, se impune o intervenție legislativă în cadrul sancțiunii acestei norme, în vederea aducerii acesteia în concordanță cu limitele de pedeapsă consacrate la art. 7 alin. (3) din Directivă. Subsidiar, la art. 8, Directiva consfințește că statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că, atunci când o infracțiune menționată la articolul 3, 4 sau 5 este săvârșită în cadrul unei organizații criminale în sensul Deciziei-cadru 2008/841/JAI, aceasta este considerată o circumstanță agravantă. Reieșind astfel din normativele actului UE, prin proiectul de lege se propune instituirea unui regim sancționator mai aspru în cazul comiterii faptei de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală.

- Modificările de la art. 244 reflectă transpunerea art. 3 alin. (2) lit. c) pct. (i) și (ii) din Directivă. În context, lit. c) este o formă clasică a evaziunii fiscale având

ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii sale ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia. Astfel, prin modificările operate se propune incriminarea includerii intenționate în documentele contabile, fiscale și/sau financiare, inclusiv în cele electronice, a unor date vădit denaturate privind veniturile sau cheltuielile care nu au la bază operațiuni reale ori care au la bază operațiuni ce nu au existat, precum și a tăinuirii intenționate a unor obiecte impozabile, acte contabile, fiscale și/sau financiare, dacă aceasta a avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene sau ale bugetelor gestionate de Uniune ori în numele acesteia și a cauzat daune în proporții mari. Totodată, stabilirea pragului prejudiciabil de 20 de salarii medii pe economie prognozate, derivă din norma discreționară a art. 7 alin. (4) din Directivă, cât și din interpretarea sistemică în raport cu componentele de infracțiune prevăzute la alin. (1) și (2) de la art. 244, care sunt infracțiuni materiale. Într-o altă ordine de idei, reținem că instituirea circumstanței agravante la alin. (4) este condiționată de aceleași raționamente expuse supra la art. 240.

- Proiectul de lege prevede completarea Codului penal cu o nouă componentă de infracțiune și anume „Fraudarea sistemului comun privind taxa pe valoare adăugată”. Reieșind din analiza comparativă dintre prevederile Directivei și legislația penală națională incidentă cu privire la reglementarea infracțiunilor și a sancțiunilor privind combaterea fraudei împotriva sistemului comun privind TVA la nivelul Uniunii, reținem că actualmente Codul penal nu reglementează o infracțiune similară. În acest context, se propune transpunerea art. 3 alin. (2) lit. d) din Directivă, prin care urmează a fi incriminată utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete privind TVA (i), nedivulgarea de informații privind TVA, atunci când aceste informații trebuie divulgate potrivit legii (ii), precum și prezentarea de declarații corecte privind TVA pentru a masca în mod fraudulos neplata sau constituirea unor drepturi necuvenite la rambursările de TVA (iii), dacă aceste fapte au fost săvârșite în cadrul unor scheme frauduloase cu caracter transfrontalier și au avut ca efect diminuarea resurselor bugetului Uniunii Europene cu cel puțin zece milioane de euro. În acest sens, ținem să precizăm că sistemul comun privind TVA la nivelul Uniunii, este un mecanism complex ce presupune aplicarea asupra bunurilor și serviciilor a unei taxe generale de consum exact proporțională cu prețul bunurilor și serviciilor, indiferent de numărul de operațiuni care au loc în procesul de producție și de distribuție anterior etapei în care este percepută taxa. Or, TVA se aplică tuturor operațiunilor efectuate în UE pentru plată de către o persoană impozabilă (adică o persoană fizică sau juridică care furnizează bunuri și servicii în cursul desfășurării activității sale). De asemenea, importurile efectuate de către orice persoană sunt supuse la plata TVA. Operațiunile taxabile includ livrări de bunuri sau prestări de servicii în cadrul UE, achiziții de bunuri între statele membre ale UE (bunuri furnizate și livrate sau transportate de o companie dintr-un stat membru către o companie din alt stat membru) și importuri de bunuri din țări din afara UE în UE.

- Art. 332¹ și 332² sunt o reflecție a modalităților de comitere a fraudei îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene prevăzute la art. 3

alin. (2) lit. a) pct. (i) și (ii), art. 3 alin. (2) lit. b) pct. (i) și (ii) din Directivă. Suplimentar proiectul vine să ajusteze anumite lacune ale textului incriminator, astfel încât acesta să corespundă exigențelor Directivei. În acest sens, prin proiectul de lege se propune redarea acțiunii de delapidare prin expunerea în dispoziția normei a modalităților prin care aceasta se poate materializa, or noțiunea de delapidare din cuprinsul art. 332² din Codul penal nu este definită de textul incriminator. De asemenea, delapidarea nu este definită nici în partea generală a Codului penal însă este definită de un alt text din partea specială și anume la art. 191 alin. (1), reglementată ca o infracțiune contra patrimoniului, ca fiind însușirea, dispunerea sau folosirea ilegală a bunurilor altei persoane. Infracțiunea prevăzută la art. 332² face parte din categoria infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității în sfera publică și se impune o adaptare a acestei norme la specificul infracțiunii. Prin urmare, în lipsa unei definiții a noțiunii în partea generală a Codului penal, și având în vedere că cele două reglementări protejează valori diferite, dar și pentru a conferi o mai mare claritate normei de incriminare, apare necesitatea stipulării exprese în conținutul art. 332² din Codul penal a modalităților de comitere a faptei.

5. Fundamentarea economico-financiară

Adoptarea proiectului nu impune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului public național.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege nu va necesita modificarea altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile art. 20 al *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative* elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative* a anunțului de inițiere prin care se solicită implicarea tuturor subiecților interesați prin prezentarea propunerilor de rigoare.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI